

Iz ovog vrijednog rukopisa je razvidno da osobe s invaliditetom svojim tjelesnim aktivnostima lakše postižu svoju individualizaciju i tako postaju, kao i svi drugi građani, radni i slobodni komunikativni ljudi koji komuniciraju po principu „svi sa svima i o svemu, potpuno, otvoreno, slobodno i odgovorno“.

Analizirajući rukopis ove vrijedne knjige uglednog znanstvenika, kineziologa i komunikologa, mr.sc. Allena Bartoša, možemo zaključiti da je prezentirana knjiga „**KINEZIOLOŠKO – ZDRAVSTVENI ZNAČAJ TJELESNE AKTIVNOSTI U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU OSOBA S INVALIDITETOM**“ nastala kao rezultat višegodišnjih humanih, kinezioloških, komunikoloških, sportskih i komunikoloških istraživačkih i znanstvenih promišljanja autora na području kinezioloških, komunikoloških i tjelesnih humanih domovinskih i braniteljskih aktivnost. Autor ovom knjigom pozicionira osobe s invaliditetom u realni svakodnevni život ravnopravnih i komunikativnih građana.

Iz svega navedenog, ovu vrijednu knjigu, slobodan sam preporučiti, ne samo invalidnim osobama, već i širem krugu čitatelja, posebno kineziolozima, pedagogima, komunikolozima, socijalnim i obrazovnim djelatnicima, poduzetnicima, političarima, medijskim djelatnicima, kao i studentima na svim razinama srednjeg, visokoškolskog i poslijediplomskog obrazovanja.

*Professor emerit. dr. sc. Mario Plenković,
University of Zagreb & University of Maribor
& Alma Mater Europae*

Maribor, 12.01.2021.

**Igor E. Klyukynov i Galina V. Sinekopova:
Communication theory through the ages,
Routledge, New York i Oxon, 2019., 340 str.**

Knjigu „Communication theory through the ages“ napisali su Igor E. Klyukynov i Galina V. Sinekopova te ju je po prvi put objavio izdavač Routledge (New York i Oxon) 2019. godine. Knjiga je objavljena na engleskom jeziku, te u vrijeme pisanje ove recenzije, nema naznaka da će biti objavljena na

hrvatskom jeziku. Oba autora su profesori komunikacije na Odsjeku za komunikologiju na sveučilištu Eastern Washington University u SAD-u. Udžbenik o interkulturnoj komunikaciji „Principales of Intercultural Communication“, prvospomenutog autora, dodan je na popise za čitanje na preko 30 sveučilišta u SAD-u, a prvospomenuti autor je također dobitnik „NCA filozofija komunikacije“ nagradu za uglednu knjigu i to za monografiju „A Communication Universe: Manifestations of Meaning, Stagings of Significance“ u 2012. godini. Potonja autorica je koautor poglavlja u knjizi „Handbook of Media and Mass Communication“.

Doprinos ove knjige je u multidisciplinarnom i makroskopskom pogledu na teme koje su organizirane u deset zasebnih poglavlja, koji sa zahvalom, predgovorom koji su napisali Benjamin Peters i John Durham Peters, bibliografijom i indeksom čine zaokruženu cjelinu. Autori predgovora predstavljaju ovu knjigu kao neophodni „opći uvod“ (prevedeno s engleskog jezika, str.xii) za sve koji se susreću s istraživanjem komunikacija.

Prvo poglavlje pod nazivom „The Wonder of Time“, bavi se promjenama koje su protek vremena i napredak civilizacije imali na ljudsku komunikaciju, odnosno promjena u prevladavajućim načinima komunikacije, od zvuka do slike, kako je naša percepcija vremena razlikovala kroz stoljeća i kako sve to utječe na poruke ili priče koje smo pričali. U drugom poglavlju pod nazivom „The Wonder of Polis“ autori baziraju svoje istraživanje komunikacije na pretpostavci da su korijeni istraživanja komunikacije nastali u „okviru polisa“ (prevedeno s engleskog jezika, str. 59) autori nastavljaju naglašavajući važnost komunikacije na kojoj se bazira razvoj politike i demokracije. Treće poglavlje pod nazivom „The Wonder of God“ autori ispituju komunikaciju ljudi i bogova. Autori također tvrde da je izum abecede utjecao na prijelaz iz politeističkog u monoteističko promišljanje boga. Naime, apstraktnost je olakšana putem abecede za razliku od

grafičkih/ikonskih sustava pisanja koji prikazuju stvarne ili konkretne stvari, ljude i koncepte. U četvrtom poglavlju pod nazivom „The Wonder of the Body“ osim očitih poveznica tijela i komunikacije, autori navode kako „...“, postaje jasno da tijelo nije jednostavan instrument za slanje i primanje poruka: umjesto toga, tijelo je nešto što se stalno tehnologizira, medikalizira, (in)validizira, regulira itd. " (prevedeno s engleskog jezika, str. 106) čineći tijelo subjektom i objektom komunikacije.

U petom poglavlju pod nazivom „The Wonder of the Mind“ autori objašnjavaju kako neuro znanost, kao znanost u razvoju, može učiti iz komunikologije kao i obrnuto. Autori dalje tvrde kako proučavajući semantiku, možemo povezati znanost o komunikaciji i um, te također zaključuju da nema uma bez komunikacije. U šestom poglavlju pod nazivom „The Wonder of Language“ autori proučavaju jezik ne samo kao odraz objektivne stvarnosti, navodeći „Nikad se ne može u potpunosti definirati svaku riječ i izraz, time čineći jezik vlastitim.“ (prevedeno s engleskog jezika, str.157) te da upravo to čini kontekst neophodnim u svakoj analizi jezika.

U sedmom poglavlju pod nazivom „The Wonder of Culture“ autori istražuju što je to kultura i to putem prirode, društva i komunikacije te navode „... kultura je pamtljiva komunikacija, a koncipirana kao proces, kultura je komunicirano sjećanje.“ (prevedeno s engleskog jezika, str. 185) . U osmom poglavlju pod nazivom „The Wonder of Information“ autori su napravili distinkciju između informacije i poruke navodeći „Ljudski jezik može biti tretiran kao kod, a komunikacija može biti predstavljena kao postupak prijenosa signala; međutim, ne može se u potpunosti izjednačiti s formalnim (sintaktičkim) algoritmom izbora koji zanemaruje značenje - i semantičko i pragmatično. " (prevedeno s engleskog jezika, str. 227) . U ovom poglavlju, autori također prezentiraju kibernetiku kao multidisciplinarnu znanost upravljanja informacija.

U devetom poglavlju pod nazivom „The Wonder of Community“ autori oblikuju našu koncepciju zajednice stavljajući ju u okvir komunikacije te je prezentiraju kao „skupina

ljudi koji se aktivno bave međusobnom komunikacijom.“ (prevedeno s engleskog jezika, str. 235) . U desetom, a i posljednjem poglavlju pod nazivom „The Wonder of Space“ autori prezentiraju prostor kao vid neverbalne komunikacije, no glavninu poglavlja istražuju područje istraživanja koje se pojavilo kada su ljudi počeli istraživati svemir, odnosno ljudsku komunikaciju s vanzemaljskim životom (Space-eng, prostor ali i svemir).

Sama struktura knjige je hijastična (izvedenica iz grč. slova X) s centralnim poglavljima pet i šest, odnosno poglavlja o umu i o jeziku oko kojih se gradi priča o komunikaciji koja počinje i završava s poglavljima jedan i deset, odnosno poglavljima o vremenu i prostoru. Iako je struktura knjige hijastična, ona je u isto vrijeme i tematske povratne petlje, svako poglavlje gradi na saznanjima iz prethodnih , a zatim posljednje poglavlje nudi saznanja kojim se iz nove perspektive može promatrati prvo. Upravo ta tematska povratna petlja govori o narativnoj vičnosti autora. Svako je poglavlje priča koja započinje od uvoda u predmetni koncept, koji je vrlo širok, a zatim postavlja određena pitanja za razradu koncepta, te u pojedinim poglavljima ulazi duboko u nijanse teme. Slike i tablice dobro su postavljeni i informativni, a čitatelju nude grafički prikaz opisanih konceptata. Bibliografija i indeks su dobro posloženi te čitatelj neće imati problema u pronalasku dodatne literature o izvoru koji mu je od interesa.

„Communication theory through the ages“ nudi čitatelju uvid u široki značaj komunikacije sa stanovišta komunikološke teorije, što uključuje tumačenje značajnosti komunikacije. Osim same komunikološke teorije u knjizi su zastupljeni i druga znanstvena područja i njihova povezanost s teorijom komunikacije. Autori neprimjetno kombiniraju perspektive drugih područja istraživanja, kao što su fizika, sociologija, neuro znanost, filozofija i politologija, da nabrojimo samo neke, s konceptima kroz koje istražuju komunikaciju. „Communication theory through the ages“ knjiga je koja ima potencijal promijeniti perspektivu čitatelja o nekim pitanjima komunikacije. Primjerice, autori su matematiku predstavili kao kulturni proizvod, a ne kao univerzalnu znanstvenu

istinu, onako kako ju matematičari uobičajeno predstavljaju, citirajući autore: "Ipak, matematika počiva na ljudskim načinima doživljavanja svijeta i stoga je kulturni proizvod kao i svaki drugi jezik." (prevedeno s engleskog jezika, str. 275)

Ova vrijedna knjiga nikako nije „lagana“ građa, ali to ne znači da nije ugodna za čitanje, upravo suprotno. Bavi se područjem koje nema definitivne, sveobuhvatne definicije za gotovo pa niti jedan od temeljnih pojmova, no umjesto da autori u tome pronađu komplikaciju, oni su to prigrlili i dali istraživanju teorije komunikacije zaista reprezentativan pregled glavnih perspektiva koje su je do sada proučavale.

Knjiga je dobro ukorijenjena u znanosti i dobro citirana pa ako netko želi saznati više, može to učiniti s lakoćom. Prekrasna značajka ove knjige je ta što na početku svakog poglavlja autori navode ključne pojmove i imena ključnih spomenutih osoba. To svojstvo omogućuje čitatelju kada prelistava knjigu da jasnije vidi o čemu se radi u pojedinom poglavlje, ali ta značajka zaista zablista pri povratku knjizi nakon nekog

vremena, jer nudi čitatelju jednostavnu navigaciju čitajući samo one ključne pojmove i imena.

Autori insinuiraju da su ciljna publika knjige studenti, ne bi bilo nimalo začuđujuće kada bi osvojila i širu publiku, s obzirom na svoj informativan i zanimljiv karakter i narativan stil. Knjiga „Communication theory through the ages“ mogla bi biti štivo od interesa za profesionalce koji se svakodnevno bave komunikacijama i to u svrhu prisjećanja širine područja. Također za istraživače komunikacija kojima bi ova knjiga mogla koristiti kao svojevrsan indeks dosadašnjih teorija. Zatim, studentima društvenih i humanističkih znanosti, a u svrhu informiranja daljnjih istraživanja, te također svima onima koji imaju interesa u komunikacije bez obzira na to jesu li prethodno već stekli neko znanje o teoriji komunikacije ili su iz različitog područja istraživanja.

Marina Baralić
Alma Mater Europaea, doktorant

2021-01-27